

Barangolások az analitikus világban A nemzetközi pszichoanalitikus szervezetekről

Sorozatszerkesztők: Lőrík Dóra, Szőnyi Gábor

Az európai pszichoanalitikus közösség: az EPF I.

Amikor egy európai egyesületet az IPA tagegyesületnek fogad be, az egyben az Európai Pszichoanalitikus Föderáció tagjává is válik (a tanulmányi csoport fázisban részvételi joggal, szavazati jog nélkül)¹. A három régió szervezeti felépítése eléggé eltér egymástól – az európaiakra jobban hasonlít a dél-amerikai, mint az észak-amerikai. Utóbbiban az USA-beli egyesületek és intézetek egy ernyőszervezetben kapcsolódnak össze; nem automatikus az IPA tagszervezetté válás. Míg az IPA-nak az analitikusok – ugyan egyesületükön keresztül – egyéni tagjai, addig az EPF az egyesületek szövetsége.

A megalakulás motorja a világháború során többségében szétvert, tagságában elpusztított analitikus szervezetek újjáépítésének kölcsönös segítése volt. Több éves előkészítés után, a kiképzők értekezleteiből nőtt ki a szövetség. A megalakulásra 1966 végén került sor, helyszíne a párizsi egyesület (SPP – Société Psychanalytique de Paris) ma is működő székhelye a Rue St. Jacques-ban. Az EPF tudományos fórum, a szakmai kapcsolat, viták, vélemények cseréjének helye; a képzést nem vette át az IPA-tól, miközben természetesen számos programjának középpontjában a gyakorlat, képzés, kutatás ápolása áll. Így fontos eseményei közé tartozik az éves kongresszus, a kiképzők fóruma, a kezdő analitikusok szemináriuma, a különböző érdeklődés alapján szerveződő tudományos műhelyek támogatása, a konferencia előadásainak kiadása (EPF Bulletin).

Az EPF munkáját operatívan a vezetőség (elnök, két alelnök, általános titkár, kincstárnok, kiadói főszerkesztő) irányítja. Fő döntéshozó szerve a tanács (EPF Council), amely évente kétszer ülésezik. Az egyesületeket a tanácsban az elnökök képviselik.

Az IPA világszervezetként jelenleg három régióra tagolódik – Európa, Észak-Amerika, Dél-Amerika. Az IPA legfeljebb kétszer két évre választható vezetősége ennek megfelelően felváltva adódik az egyes régiókból – ahogy a kongresszusok is vándorolnak a régiók között, és ahogy a legtöbb bizottság is arányosan áll össze az egyes régiók képviselőiből. A pszichoanalízis terjedésével jelenleg alakulóban van egy negyedik – Ázsia-Csendes Óceán – régió.

Az EPF mint IPA régió jelenleg túlterjeszkedik földrajzi határain: hozzá tartozik Ausztrália, és az afrikai, valamint ázsiai fejlődő tanulmányi csoportok, egyesületek.

A kapcsolódások központi formálója a tanács – EPF Council. Összetételében folyamatosan változó testület, hiszen a negyven körüli számú egyesület és tanulmányi csoport elnökei 2-6 évente mindenhol cserélődnek. Az évi két hétvége jó alkalom arra, hogy személyes kapcsolatok alakulhassanak, együttműködések jöjhessenek létre, meg arra is, hogy az elnökök bepillantassanak más egyesületek működésébe, gondjaiba, megoldásaiba. Ezért a következő kérdésekkel kerestük meg egyesületünk korábbi elnökeit: *„Hogyan emlékszik vissza az EPF tanácsra? Milyen élmény volt a számára? Milyen volt bekerülni, először ott lenni? Ha van esetleg egy története, amit szívesen megosztana a munka e nemzetközi részéről, nagy örömmel vennénk.”*

¹ Az IPA-hoz történő csatlakozás állomásai: study group, azaz tanulmányi csoport, provisional society azaz ideiglenes egyesület, és végül component society, azaz teljes jogú tagegyesület.

Nagy örömünkre személyes hangvételű válaszokat kaptunk.

Elsőként álljon itt Szőnyi Gábor beszámolója, aki 1992-1998 között volt egyesületünk elnöke:

Ismeretlen világot jelentett a számomra első EPF tanácsülés (1992). Vikár (*Vikár György, Szőnyi elődje elnökként – a szerk.*) a nyelvi nehézségek miatt talán egy alkalommal vett részt rajta. A szokásos útravaló: majd meglátod – csak figyelj. Egyetlenként és elsőként a volt szovjet impérium országaiból magam is egzotikumnak számítottam. A helyzetet enyhítette, hogy több akkori elnökkel nyolc évvel korábban együtt voltam a fiatal analitikusok szemináriumán (akkor: 'advanced candidates' seminar – a kilencvenes években szűnt meg a kétlépcsős taggá válás).

Az ülések heves vitákkal, ugyanakkor jó hangulatban zajlottak. Az itthoni kultúrával szemben üdítő volt, hogy alig volt tere tiszteletköröknek, fejbólintásnak – persze ezzel együtt volt háttéregyezkedés, pletykázás. Először meglepett, később megszokottá vált az IPA hasonló üléseiről is ismert koreográfia: gyakorlatilag a három (angol, francia, német), az IPA-nál négy (angol, francia, német, spanyol) hivatalos nyelv közül az angol funkcionál közös nyelvként. Egy idő után ezt a franciák megelégedik, s egyik-másik elkezd franciául beszélni, amit valaki esetleg tolmácsol. A németesek az ügyben csendben maradnak; az IPA-nál valamelyik dél-amerikai elnök/küldött szólal fel spanyolul/portugálul, de felbukkan egy-egy frankofon is. A németek csendben maradnak, simán angolul folytatják. Előbb-utóbb felpattan egy kis nyelv képviselője, s kikéri magának a „nagy nyelvek” uralmát, majd anyanyelvén folytatja, amit főként senki más nem ért. Ez végre meghozza a kijózanodást, s zajlik az ülés tovább tört angolsággal. Egyáltalán, kiváló nyelvtanulási-gyakorlási hely volt a tanácsuléses hétvége; jó volt átélni, hogy vannak, akik nálam gyengébben bírják az angolt, de azért nyugodtan beszélnek, s a többiek arra törekszenek, hogy őket is megértsék; nem számít, ki mennyit hibázik.

Abban az időben zajlott „az elnökök forradalma”. Az IPA-ban az egyesületi elnökök csak két évente egyszer, egy néhányórás ülésen találkoztak az IPA vezetőségével, s elégedetlenek voltak azzal, hogy nincs érdemi beleszólásuk az IPA ügyeibe. A közgyűléseken, melyeket az IPA két évente megrendezett kongresszusaihoz csatoltan tartottak, egy elnök is csak mint egyedi tag szólhatott hozzá. A feszültség szervezeti megoldásaként jött létre a küldötti rendszer: régióként 7-7 küldött, csatlakozva a vezetőséghez alkotja azóta az IPA döntési központját. Az első és még néhány további alkalommal a küldötteket a tanács tagjai választották, egymás közül. Engem is beválasztottak (biztos kellett egy kelet-európai, s más még nem volt). A lehetséges feladatokat szétszítottuk egymás között. A pénzügyi bizottság mellé kerültem, így kaptam rálátást az IPA költségvetésére, beleértve a gondokat is. Ami nagyon imponált, hogy akkor évi 200 000 dollárt fordított az IPA kutatásra.

Igazi szervezetdinamikai, rendszeresen visszatérő téma volt az EPF viszonya az IPA-val. Ezt akkor nem nagyon értettem, hogy mi lehetett a lényege – de többnyire képzéssel kapcsolatos nézetkülönbségek képezték a tárgyát. Bizonyosan benne voltak a régiók közötti társadalmi-kulturális különbségek. Akkor Észak-Amerikában komoly téma volt a homoszexuálisok egyenjogúsága, s szerették volna, ha az IPA állásfoglalást ad ki ezügyben. Az amerikai képviselők támogatták az elképzelést, az európaiak semlegesek voltak, míg a dél-amerikaiak ellenezték, mondván, ha nyilvánosságra hoznak egy ilyen állásfoglalást, az akkori közvéleményt nagymértékben a pszichoanalízis ellen hergelték volna. (Azóta sokat fordult a világ.)

Szintén abban az időszakban vált problémává az EPF-ben a tagdíj. Az EPF megalakulásakor a résztvevő országok analitikusai közel hasonló gazdasági szinten voltak, a tagdíjat kb. két

óra díjából fedezték, s adójukból levonhatták. Ahogy évről évre kezdtek szegény kelet- és dél-európai egyesületek belépni, kiderült, hogy a tagdíj meg a konferencia részvételi költségek egyre többeknek jelentenek túlzott megterhelést, ami mind az analízis terjedését, mind a kölcsönös együttműködést láthatóan megnehezítette. Kemény vitáink lettek a tanácsban arról, hogy lehessen a díjakat arányítani az adott egyesület tagjainak szokványos óradíjához. Többéves látenciával teret nyert ez a szemlélet – inkább az IPA-ban, például a tagdíjban, de a PEP-web (*pszichoanalitikus publikációk online gyűjtőoldala – a szerk.*) előfizetési díjában is.

Összességében jók az emlékeim a tanácsról. Az ott megismert kollégák egy részével később összefutottam a különböző IPA és EPF szakmai műhelyekben, bizottságokban, s persze az Európai Pszichoanalitikus Intézet egyhetes iskoláinak tanáraiként. Elmúlt az a tartózkodó misztikum, amivel korábban a „nyugati” analitikusokra, az irodalomban is fel-felbukkanó nevekre gondoltam.

Következzen Flaskay Gábor beszámolója, aki 1998-2004 között volt egyesületünk elnöke.

Subjektív megjegyzések az EPF Training Colloquium (Conference) hatásairól

1989-ben fejeződött be a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület formális nemzetközi integrációja. Ekkor lettünk az IPA (Nemzetközi Pszichoanalitikus Társaság) rendes tagja és ezzel párhuzamosan az EPF (Európai Pszichoanalitikus Föderáció) tagja. Gazdag hagyományaink és a helyi képzés folytonossága ellenére mintegy három évtizeddel ezelőtt visszautaltattunk a startvonalra. Ezt a bánásmódot úgy is lehet tekinteni mint integrációt, de úgy is mint bizonyos régi és az új pályázók egy akolba terelése. (A csatlakozási folyamatnak néha ilyen jellege volt.) Akárhogy is volt, a magyar pszichoanalitikus közösség úgy döntött, hogy a meglévő nemzetközi struktúrákhoz csatlakozik, és nem önálló utat választ az IPA-n kívül, ahogy néhány egyesület megtette.

Kezdetben mindez nem segítette pszichoanalitikus identitásunk megszilárdulását. Évekig azt plántálta belénk, hogy nem vagyunk elég jók, valami baj van velünk és a Nagy Testvér jóindulatára van szükség ahhoz, hogy befogadtassunk. Különösen érvényes volt ez a „székácsistákra” (*Székács István pszichoanalitikus tanítványai – a szerk.*), akik még a hazai egyesületben is kénytelenek voltak megélni ugyanezt. Talán ezzel is összefügg az a sajátos hazai helyzet, hogy a magyar pszichoanalitikusok kettős vagy többes identitással képviselik a szakmát, a pszichoanalitikusság önmagában nem elég, nem ad biztonságot, több lábon kell állni. Nem is beszélve arról, hogy az egész pszichoterápiás rendszer – amely megkívánja a többes identitást – kialakításában jelentős szerepet játszottak pszichoanalitikusok. A többes identitásnak természetesen van sok előnye is. Anélkül, hogy a kérdésben túlságosan elmélyülnék, megjegyzem, hogy mára egyértelműen kiderült, hogy az egészségügyi struktúrába ágyazott pszichoterápia ernyője alatt folytatni a szakmai tevékenységünket sokkal több előnyt jelent, mint hátrányt.

Ezzel az alaphelyzettel léptünk be az EPF struktúráiba is, ahol éveken át kerültük azt a témát, hogy nálunk a pszichoanalízis csupán egy specifikus pszichoterápiás módszer. Ez a helyzet azonban teljesen megváltozott. Mondhatjuk, hogy mára ez lett a gyakoribb megközelítés, tehát eleink jól megéreztek az „idők szavát”. A rendszerváltás után tíz évvel pedig már deklarálták, hogy a pszichoanalízis a különböző kultúrákban különböző formákban és különböző tartalmakkal jelenhet meg. Jelentősen enyhült az a bábeli helyzet, hogy a különböző irányzatok képviselői néha alig értették egymást.

Nem tudom, hogy az EPF hogyan határozza meg önmagát, mit tart missziójának. Nekünk mindenesetre sokat jelentett. Itt találkozhattunk életközelségben az olvasmányokon túli modern pszichoanalízissel és azokkal a kollégákkal, akiket, mint a szakma nagyjait, csak olvasmányainkból ismertünk és némileg idealizáltunk. Megnyugtató volt látni, hogy nekik is „földig ér a lábuk”.

Az EPF nagyon aktív volt abban az időben, amikor egyesületi elnök voltam. Kétévenként rendezték meg az EPF konferenciát, ezen kívül volt a kelet-európai konferencia, a német nyelvű konferencia, a Training Colloquium, ami később Training Conference (*ma kiképző analitikusok fóruma – a szerk.*) lett. Ezen kívül helyi szervezésben az EPF-en kívül voltak rendezvények, pl. az osztrák-magyar esztétikbeszélő szeminárium. Volt egy elhalt kísérlet arra, hogy cseh-magyar összejöveteleket szervezzünk, és biztosan volt még, ami nem jut eszembe.

Mielőtt túl „hosszúra nyúlnék”, rátérek két dologra, amiben az EPF rendezvényeknek nagy hatása volt a közvetlen szakmán kívüli területekre is. Látva a külföldi egyesületi székhelyeket, már elég korán felmerült az igény bennünk is arra, hogy önálló székhelyünk legyen, és ne kelljen kölcsön termékért kuncsorogni. A nagy akadály a pénzühiány volt. Belefogtunk abba, hogy a fent említett rendezvények ne csak szakmai értéket képviseljenek, hanem anyagi hasznot is hozzanak, amivel „lerakhatjuk a székhely alapjait”. Így is történt. A Gellért Szálló vezetőségével megegyeztünk, hogy ők csak a helyszínt adják a rendezvényeinkhez, az egyéb ellátást mi végezzük. Így elég komoly hasznot sikerült realizálnunk. De ez még mindig kevés volt, annak ellenére, hogy az IPA-tól is sikerült kétfélmillió forintot kapni tíz évre, kamatmentes kölcsönként. Az IPA akkori elnökét, Otto Kernberget kellett rábeszélni erre. Majd jött az ötlet, hogy egy másik szakmai szervezettel közösen vegyünk egy lakást székhelynek. A CSAKIT látszott a legalkalmasabb partnernek. Tagjainak 80%-a a mi egyesületünknek is tagja volt, így kiéleződő érdeklentétektől nem kellett tartani. A CSAKIT elnöke akkor feleségem, Komlósi Piroska volt. A közgyűlési határozatot, hogy székhely kell, tett követte. A két vezetőség javaslatait a közös használatra vonatkozóan otthon a konyhaasztalnál megbeszéltük, egyezsége jutottunk, amely egyezség mind a mai napig működik. De ugyanígy az átalakítás szempontjait is megvitattuk, a világitást stb. Főleg azonban a mosdókra vonatkozó dolgokat. Egy másik EPF hatás a mosdókkal, WC-ekkel kapcsolatos volt. Egy bécsi rendezvényen éltem át az egy WC előtt álló sor visszasságait, ahogy az emberek toporogva vártak a sorukra egy hosszabbra nyúlt ülés után. Akkor határoztam el, hogy ha egyszer lesz székhelyünk, ott elegendő WC lesz. Sikerült, négy van.

A farsangi műsoros egyesületi összejövetelek ötlete szintén egy EPF Training Conference rendezvényről származik, Londonból. A tudományos programok után egyik este fergeteges Kabarét láthattunk egy éttermi színpadon. Az általunk csodált „nagy emberek” zenéltek, táncoltak, „szakmaspecifikus” jeleneteket adtak elő. A hallgatóság – az EPF konferencia résztvevői – oda voltak az előadástól. Ennek ellenére ez volt az első és az utolsó kabaré. A nagy többség méltatlannak, komolytalannak ítélte (felteszem azok, akik nem látták), és leszavazták. Nekem viszont eszembe jutott az analitikus lazítás hazai előképe, Karinthy Frigyes, aki az Így írtok ti-ben bemutatta, hogyan írta volna Freud Zsigmond a Hacesek és Sajót nagyon szellemes és lényegre tapintó módon. Ekkor gondoltam, lehet, hogy valami hasonló nálunk is jót tenne az egyesületi hangulatnak, a kohézióknak. Így is lett. Néhány évig nagy sikerrel ment farsangkor a vidám műsor.

Szóval, mint láthatjátok, az EPF, mint szakmai szervezet nagy hatással volt, van a tagegyesületek szakmai és egyéb fejlődésére.

Halász Anna, a 2004-2007 közti periódus egyesületi elnöke a következőket osztotta meg:

Az elnökségem, ami csak egy hároméves periódusra terjedt ki (2004-2007), a Föderációval igen gördülékeny kapcsolatot hozott. Ennek az a szerencsés helyzet volt az oka, hogy az akkori elnök, Évelyne Séchaud, francia volt. Mivel pedig számomra a kommunikáció franciául nem okozott gondot, lévén a pszichológia mellett francia szakon végeztem, ez számított. Különösen annak fényében, hogy az angol tudásom igen harmatos volt. Emiatt a Council Meeting-eken alig vettem részt, jószerivel csak akkor, amikor egybeesett a Föderáció konferenciájával. Másfelől azonban Séchaud, aki jól tudott angolul, ezt tudomásul vette, és egyáltalán nem bánta, hogy franciául levelezünk. Többek között erre akkor lett szükség, amikor 2005 decemberében Budapest rendezte meg a kiképző analitikusok fórumát. A Fórumra a Gellért Hotelben került sor, és az egyik legnagyobb nemzetközi rendezvénynek számított a hároméves elnökségi periódusom alatt. Fontos adalék még, hogy két akkori vezetőségi társam, Riskó Ági és Juhász Angéla, ebben is és egyéb nemzetközi kapcsolattartásban sokat segített.

Bokor László beszámolója, aki 2007-2013 között volt egyesületünk elnöke:

A nemzetközi pszichoanalitikus életben történő részvételem 2007-2013 között volt intenzív, amikor egyesületi elnökként évente kétszer részt vettem az EPF Council Meeting-jein. A meeting-ek egyik alkalommal az EPF éves tavaszi konferenciáihoz csatlakoztak, ezek kétnaposak voltak, az ősziak háromnaposok. Az utóbbiak költségeit az EPF fedezte, a konferenciához kapcsolódót magamnak kellett, mondván, hogy a konferenciára úgyszólván mindenki elnökként. Ez így az óraelmaradásokkal évi 3-4 százezer Ft-ot jelentett. Sem magamban, sem a családomban nem merült fel egyszer sem, hogy ez problémát jelentene nekünk. Vagyis erős személyes motiváció vitt ezekre az igazán európai megbeszélésekre. Az első Council Meeting-re senki nem tudott felkészíteni, nem jutottam információhoz sem szakmaszemélyes úton beszélgetést kezdeményezve, sem formálisan kérdezve. Emlékezetes volt az első alkalom. Csodálkozó és érdeklődő tekintetek fogadtak, hogy végre egy magyar, mert ilyet nem láttak az elmúlt 2-3 évben. Az akkori pénztáros – egy holland nő, a neve most nem jut eszembe – az első találkozó első szünetében elkapott, hogy beszélnie kell velem, de ne ijedjek meg, bár komoly dologról van szó. Egy szolid vacsora alkalmával tekintettük át a helyzetet, komolyan érdeklődött az egyesületünk iránt, majd jelezte, hogy hároméves tagdíjhátralékunk van, amelynek rendezését eddig is többféle formában igyekezett segíteni, de ismételten kudarcot vallott. Rendkívül tapintatos és segítőkész volt, és megbeszélésünk eredményeképpen számunkra is vállalható részletekben történő törlesztésben állapodtunk meg. Fontos élmény volt ez számomra, mert egy súlyos kérdés tapintatos, segítőkész kezelésének modelljét mutatta meg.

A nemzetközi élettel kapcsolatos élményeim heterogének. Érdekes, hogy egy ilyen mezőben, legalábbis ott és akkor, nem csak személyként, nem csak a hazai egyesület képviselőjeként, hanem egy nemzet részeként is jelen kellett lennem, ahogy másoknak is. A legkevésbé otthonosan a németekkel és osztrákokkal tudtam együtt lenni, a legotthonosabban az olaszokkal és spanyolokkal éreztem magam, és akikkel otthonos lehetett volna, azokkal keveset érintkeztem: lengyelek, csehek, szlovákok, oroszok, horvátok. A kelet-európaiak között kivételt képeztek a szerbek, akik aktivitásukkal mindenkihez intenzíven kapcsolódtak. Szabad, barátságos, elfogadó szellem uralkodott a megbeszéléseken, miközben lényegi és érdekeket érintő kérdések merültek fel: pl. jó-e, hogy az egyesületi tagság létszámától

függetlenül minden egyesület egy szavazattal bír? Vagy volt olyan ország, amely három egyesülettel képviseltette magát – volt köztük nagyon kislétszámú – és mindegyik egy-egy szavazati joggal rendelkezett, így adott ország háromszoros erőt képviselt, mint a közel ezer fős német egyesület. Mindezekről világos érvelésekkel, heves érzelmekkel kísérve zajlott a vita, de sosem sérültek a kapcsolatok.

A nemzetközi képviselő elnöki munkáim közül talán a legmagányosabb feladat volt. Légüres térbe mentem ki, és itthon is légüres tér fogadott. Nem a tagság felmenő generációjának tájékozatlansága volt nehéz, azt tudtam érteni és még elfogadni is a hazai történeti előzmények tükrében. Ami megterhelő volt, az a nemzetközi ügyekkel kapcsolatos közöny. Közgyűlési beszámolóim közül ezek jutottak el legkevésbé a hallgatósághoz, a HirmondÓ-ba (*a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület tagsági hírlevele – a szerk.*) írt részletes összefoglalóim teljesen reflexió nélkül maradtak, azzal együtt is, hogy a megelőző sok évben egyáltalán nem jelent meg beszámoló. Kb. tíz beszámolót írtam a hat év alatt, és ez a helyzet mindvégig megmaradt. Utánam megint nem jelent meg beszámoló, és ez sem tűnt fel senkinek. Az ezzel kapcsolatos jelenlegi helyzet nem tárgya ezen áttekintőmnek.

Ami jól sikerült: Az első évben Budapesten került megrendezésre a New Members Seminar (*frissen végzett analitikusok szemináriuma – a szerk.*). Nehéz volt nemzetközi konferenciát szervezni kezdő elnökként. Bár hazai résztvevő egy fő volt, ami szégyen, de a program jól sikerült. Közvetlenné vált a kapcsolat az akkori elnökkel, Peter Wegnerrel. Az EPF vezetőségnek akkor tagja volt Mészáros Judit is, ami fontos segítség volt a megvalósításban és egyéb kapcsolódásokban is.

Nehéz helyzet volt, amikor egy évvel később Wegner EPF elnökként meglátogatta egyesületünket, és az ezen alkalomból összehívott tudományos ülésen kb. tízen voltak jelen. Mivel nem voltak jelentkezők az ismételt leveleket, belső hirdetések követően sem, személyesen hívtam telefonon a tagságot, könyörögve, hogy jöjjenek el. A másnapi eszmegbeszélő csoporton két tag, Wegner és én voltunk jelen. Borzalmas volt és kínos. Ezekkel megégettem magamat.

Ami igazi kudarc volt: 2008 körül közvetetten megkeresett az IPA vezetősége, hogy lehetne-e 2010-ben Budapesten az IPA világkonferencia. Az eredeti helyszín, New Orleans, természeti katasztrófa miatt vált alkalmatlanná. Az előzmények miatt erre nem mertem vállalkozni, mert tudtam, hogy egyedül nem megy, és azzal számoltam kezdettől fogva, hogy a 2013-as legyen nálunk, amikor kiépíthető egy hazai team ehhez. Ez el is kezdődött később, így megpályáztam a 2013-as konferenciát, amit viszont elutasítottak, és Budapest helyett Prágában került megrendezésre. Ezzel az első kelet-európai IPA konferenciára nem nálunk került sor, pedig a pszichoanalízis előzményei miatt – Ferenczi, folyamatos hazai pszichoanalitikus élet és képzés, 1989-óta teljes jogú IPA tagság – megérdemeltük volna. Szóval ez a kudarc volt, el kellett volna mégis vállalni a 2010-es konferenciát.

Azt viszont öröm látni, hogy a 10-15 évvel fiatalabb generáció lényegesen jobban részt vesz már a nemzetközi életben. Otthonosak, saját területeket találnak, egymás közt információkat cserélnek. Öröm hallgatni őket, amikor röpködnek a nevek, közös nemzetközi ismerősökről szóló vélemények, néha pletykák.

Lőrincz Zsuzsa írásával folytatjuk, aki 2013-2019 között volt elnök.

Szubjektív beszámoló az EPF Council Meeting (2013-18) rendezvényein szerzett tapasztalataimról

Az EPF Council találkozóival kapcsolatos benyomásaim, élményeim megosztása érdekében a rovatot szerkesztők felkérését Lőrincz Dóra közvetítette felém. Kérése kellemesen érintett, mert szívesen idézem fel azokat a tapasztalataimat és élményeimet, amelyeket az egyesület elnöki

funkciójához kapcsolódóan ezeken a tanácskozásokon szereztem. Azon igyekeztem, hogy lehetőség szerint minden alkalommal részt vegyek az üléseken, és közvetítsek az egyesület és az európai elnökök találkozója, eszmecsereje eseményeiről. Hat évig tartó elnöki funkcióim idején évente kétszer, összesen tíz alkalommal sikerült jelen lennem ezen a rendezvényen. Mindenekelőtt a legelső alkalmat megelőző izgalmas jutnak eszembe, amelyek azonban a tanácskozás helyszínére érkezve hamar megszűntek. A hosszabb idő óta résztvevő kollégák engem, mint újonnan érkezettet, segítőkészen fogadtak, az akkori vezetőség holland titkára üdvözölt és igazított el, másrészt úgy fordultak felém, mintha mindig is ismertük volna egymást. Őszintén érdeklődtek, és én örömmel beszéltem a magyarországi pszichoanalízis múltbéli és jelenlegi gyakorlatáról, az egyesületünk működéséről, a magyar pszichoanalitikusok létszámáról és arról, vajon elszigetelt-e a magyar pszichoanalitikus közösség az országunkon vagy éppen Európán belül. Egy Dél-Afrikában dolgozó kolléganő, aki korábban Svájcban élt, beszélgetésünk után azon sajnálkozott, hogy annak idején nem jött el Magyarországra. Ez az atmoszféra mindvégig jellemezte a hivatalos programokon és a közös étkezéseken, kulturális-, és szórakoztató rendezvényeken együtt töltött időt. Mindegy volt, kivel kerülök egy asztalhoz, a kölcsönös tisztelet, elfogadás és a másik fél iránti érdeklődés, a pszichoanalitikusként és magánemberként szerzett tapasztalatok hasonlóságának feltételezésén alapuló barátságosság volt az uralkodó hangulat. Azt gondolom, ez a jellegű nyitottság a „neveltetésünkéből” következik, hiszen ezt tanultuk, hasonló magatartással fordulunk a pácienseink felé is. Egy további, „technikai” természetű jelenség megerősíti azt a tapasztalatot, hogy pszichoanalitikus mivoltunk hatással bír életünk sok egyéb területére: a résztvevők kivétel nélkül példászerű pontossággal jelentek meg az egyes helyszíneken, akár plenáris ülés, kiscsoportos eszmecsere, vagy társasági rendezvény volt az. A hivatalos program maga is rendkívül szervezett, kiszámítható, feszes, az egyesületeket közvetlenül érintő, többek között közös állásfoglalások kidolgozását célzó egyeztetésre, információcserére, tanácskozásra, vitára adott lehetőséget. Minden alkalommal szerepet kapott egy előre felkért neves analitikus, aki 30-40 perces előadást tartott egy, őt éppen foglalkoztató pszichoanalitikus témában. Ezek közül több olyan szövegnek a fordítását is közreadtam a Hírmondóban, amely engem különösen megragadott: többek között itt találkoztam először Antonino Ferro eredeti gondolataival és szellemes stílusával.

A Föderáció szokásos találkozói évtizedeken át az európai egyesületek meghívása alapján az egyes országokban kerültek megrendezésre. A megbízatásom első éveiben ez volt a gyakorlat, ami önmagában nagy élmény volt. Számomra közülük két különleges helyszín emelkedik ki: az egyik ilyen Bilbaóban, a Guggenheim Múzeumban, a másik pedig a berlini Bundestag éttermében rendezett közös vacsora volt. Néhány évvel ezelőtt ugyanakkor az európai pszichoanalitikus közösség számára jelentős fejlődés lehetőségét hordozó változás következett be, amikor a Föderáció saját tulajdonú, a egyesületi elnökök találkozója mellett számos egyéb (IPSO, kiképző-csoportok) rendezvénynek helyet adó tágas, kulturált, kényelmes színhelyet vásárolt és rendezett be Brüsszel egyik szép kerületében: ettől kezdve otthona lett az európai pszichoanalitikus közösségnek.

Emlékeim túlzottan elfogultnak, a „megszépítő messzeség” következményének tűnhetnek, azonban azt is elmondhatom, hogy a kölcsönös tisztelet nem akadályozta meg a résztvevők között kialakuló heves szakmai vitákat, mint amilyen — többek között — a heti ülésgyakorlás témakörében alakult ki. Egy ízben azonban szomorúan és csöndben vettük tudomásul két nemzet képviselőjének súlyos, politikai háttérű konfliktusát.

Szintén az idealizálás ellen szól az a felismerés, hogy előbb-utóbb kialakultak egymás társaságát gyakrabban kereső tagokból álló „baráti” csoportok, mint amilyen egy román, szerb, lengyel és magyar tagokból álló „csapat” volt, amelyhez olykor török kollégák csatlakoztak. Más alkalmakkor 2-2 ausztrál, illetve dél-afrikai (akiknek egyike magyar

születésű) kollégával töltöttünk hosszabb időt együtt, mint másokkal. A nyugat-európai kollégák, akik sok fórumon már korábban is találkoztak egymással, szintén gyakran alkottak kisebb-nagyobb csoportokat. Mindazonáltal, a legközelebbi barátságba a holland egyesületet akkoriban vezető kolléganővel kerültem.

Az elnökségem befejezésekor sajnáltam, hogy egyúttal el kell búcsúznom ettől a rendezvénytől, amelynek mind pszichoanalitikusként, mind személyes tapasztalatok terén sokat köszönhetek.

Reméljük, hogy korábbi elnökeink sokszínű beszámolóit által sikerült bepillantást nyújtani az EPF Council világába és valamelyest az EPF működésébe, hangulatába is. Az írásokból kitűnik, hogy aki vette a fáradságot, hogy megkeresse a helyét a tanács nemzetközi világában, az meg is találta, és profitált is az európai kapcsolódásokból.